

Blev han relegerad?

Rydbergs studenttid i Lund varade bara en enda termin – våren 1852 – och slutade tvärt. Som bidragande orsak har anförts – första gången i Karl Warburgs minnesteckning i kalendern *Vintergatan* 1895 – ett uppträde i maj, då han och några andra studenter försökte frita en nationskamrat – den ”ökände bråkstaken Otto Hedström” – som gripits av polis sedan han antastat en kvinnlig musikanter på en krog. Under bråket hade man råkat riva omkull stadsfiskalen Åberg, som befann sig på platsen civilklädd och inte helt nykter. Det hela ordnades med formella uppvaktningar och ursäkter, men Rydberg skulle ha tagit illa vid sig och ansett sig utskämd i staden.

Warburg, som ju höll på att skriva biografien över Rydberg, fick dock kompletterande upplysningar från en av sina uppgiftslämnare, litteratören Birger Schöldström.¹ Dennes stora intresse var personhistoria, och nu hade han av två namngivna jurister som gått i Lund samtidigt med Rydberg fått höra den *verkliga* orsaken till avbrottet: han hade blivit relegerad. Inte för uppträdet med stadsfiskalen, utan för att han och två andra göteborgare – Hedström och Freding – under en diligensresa mellan Lund och Malmö gjort sig skyldiga till ”qvinnofridstöreri”. ”Den förolämpade var en dame af ansedd familj, och fallet slöts med de tres relegering för, mina hemulsmän mindes ej 1 termin eller 1 läsår. De tillade, att Freding stannade kvar, höll sig gömd i Lund och började blockläsa” – han tog småningom sin examen och blev häradshövding vid Mellersta Roslags tingsrätt – ”men Rydberg och Hedström återvände ej.”

Schöldström menar inte, skriver han, att saken skulle tas upp i biografien, men Warburg borde i alla fall känna till den, och dess riktighet kunde nog kontrolleras i konsistoriets protokoll.

¹ Brev från Schöldström till Karl Warburg 1.11.1896 (Kungl. Biblioteket).

Antagligen gjorde Warburg det, själv eller genom ombud. Men i så fall meddelade han inte resultatet.² Vilket fick även mig att uppsöka universitetets arkiv³ och beställa fram protokollen, med en högtidlig känsla av att kanske även andra Rydbergsforskare redan varit där och funnit samma sak.

Nämligen att både Freding och Hedström *blev* relegerade. Men inte förrän våren 1853, när Rydberg inte längre var i stan, och inte för ofredande, utan för att ha supit till på påskafton, fört oväsen på gatan och muckat gräl med polis och väktare. En tredje student vid namn Thomæus klarade sig med blotta förskräckelsen, men de andra hade redan en förhistoria av dåligt uppförande och ”förargligt levnadssätt”. Nu blev de avstängda från universitetet till nästa vårtermins början, varefter de kunde återvända om de visade intyg på att de bättrat sig och använt mellantiden vettigt. En chans som åtminstone Freding tog.

Schöldströms sagesmän, de båda juristerna, hade haft 40 år på sig att komma fram till sin version. Huvuddragen i deras minnesproduktion låter sig rekonstrueras: Rydberg har fått ta den okände Thomæus plats, de två indicenterna från 1852 och 1853 har slagits samman, och den inblandade kvinnans status har höjts för att göra ofredandet relegeringsvärt. Vilket också krävde att *platsen* för detsamma ändrades (en ”dame” hade ju inte kunnat befinna sig på en sådan krog).

Inom naturvetenskaperna har man diskuterat det önskvärda i att även publicera *negativa* resultat: experiment som inte visade något nytt, behandlingar utan effekt, hypoteser som inte ledde nån vart. Det har till och med startats särskilda tidskrifter för ändamålet. Något liknande inom humanvetenskaperna är väl inte att vänta; men här är i alla fall ett litet bidrag till saken.

TORE LUND

² Jo: i en fotnot på s. 152 i biografins första del nämner han, i en bisats och utan förklaring, ”det befängda relegationsryktet”.

³ De relevanta dokumenten finns i Rektorsämbetets protokoll 1847-1866.